

ZİDEK

Ziraat Fakülteleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği

Association for Evaluation and Accreditation of Agricultural Engineering Educational Programs

**DEĞERLENDİRİCİLER İÇİN
ÖLÇÜT TEMELLİ EL KİTABI**

2011

ZİDEK

Ziraat Fakülteleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği

Gazi Mahallesi Özata Sokak No:21/5

Yenimahalle-ANKARA

Tel: 0 (312) 419 04 99 Faks: 0 (312) 419 04 98

E-posta: info@zidek.org.tr

Web sayfası: <http://www.zidek.org.tr/>

DEĞERLENDİRİCİLER İÇİN ÖLÇÜT TEMELLİ EL KİTABI

Sürüm 1.0 – 01.01.2025

GİRİŞ

Değerlendirilen programlar, ZİDEK Lisans Programları Değerlendirme Ölçütleri (Sürüm 2.4 – 06.12.2024) belgesindeki tüm ölçütleri sağladıklarını kanıtlamakla yükümlüdür.

Bu el kitabı, ZİDEK program değerlendirmelerinde tutarlılığı sağlamak amacıyla program değerlendiricilerine yardımcı olmak için izlenecek genel esasları, bazı değerlendirme ölçütleri ve alt ölçütleriyle ilgili uyarıları ve değerlendirme örnekleri sunmaktadır. Herhangi bir ölçüt ya da alt ölçüt için yapılacak olan bildirim, değerlendirilen program için sunulan kanıtlara göre değişebilir.

Bu el kitabının içeriği aşağıdaki üç belgeye dayanmaktadır:

- ZİDEK Lisans Programları Değerlendirme Ölçütleri (Sürüm 2.4 – 06.12.2024)
- Değerlendirme ve Akreditasyon Uygulama Esasları Yönergesi (Sürüm 3.2 – 06.12.2024)
- Özdeğerlendirme Raporu (Sürüm 2.3 – 01.01.2025)

GENEL ESASLAR

- Belgede kullanılacak tanım örnekleri

Ölçüt 1, Ölçüt 2, Ölçüt 3, ...	Ölçüt
Ölçüt 2.1, Ölçüt 3.1, Ölçüt 4.2, ...	Alt Ölçüt
Ölçüt 2.3(a), Ölçüt 5.4(a), ... ya da	Alt Ölçüt Bileşeni
Ölçüt 3.3(a), 3.3(b), ...	ZİDEK Çıktısı
Ölçüt 3.3(f) [sadece “çok disiplinli takımlarda etkin biçimde çalışabilme becerisi”]	Çıktı Bileşeni

- Bir ölçüt ile ilgili Kaygı bildirim yapıırken Kaygı'nın tanımında geçen “*yakın bir gelecekte değişme potansiyeli*” ifadesiyle ilgili gerekçenin net olarak yazılması gerekir. Bu gerekçe, ölçütün sağlanma durumundaki değişme potansiyelinin ve/veya ölçütün ileride sağlanmayabileceğinin nedenlerini açıkça ortaya koymalıdır.
- Önlem alınmazsa ileride bir yetersizlik oluşması potansiyeline dikkat çekilmek amacıyla önceki genel değerlendirmede Kaygı bildirim yapılmış olan bir ölçüt ile ilgili olarak yeniden genel değerlendirmede; önlem alınmaması sonucunda Zayıflık boyutunda bir yetersizlik oluşmuş ise bildirim Zayıflık olmalı, ancak yetersizlik oluşma potansiyeli devam ediyorsa yeni bildirim yine Kaygı olmalıdır.
- Önceki değerlendirmede bir ölçüt ya da alt ölçüt ile ilgili yapılmış olan bir yetersizlik bildirimini ara değerlendirmede kaldırılması durumunda, yetersizlik konusu alandaki güncel durumun artık yeterli görülme gerekçesinin ayrıntılarına yer verilmelidir.
- Bir genel ya da ara değerlendirmede bir ölçüt ya da alt ölçüt ile ilgili yapılmış olan bir yetersizlik bildirimini 30-gün yanıtı sonucu yenilenen değerlendirmesinde kaldırılması durumunda, yetersizlik konusu alandaki güncel durumun artık yeterli görülme gerekçesinin ayrıntılarına yer verilmelidir.

- Ara değerlendirmelerde, bir yetersizliğin bir önceki genel değerlendirmeden sonra oluştuğu sonucuna varılırsa, bu yetersizlik raporda ilgili ölçütün altında, genel değerlendirme raporlarındaki yetersizlik bildirimini yapar gibi ve Eksiklik/Zayıflık/Kaygı ifadelerinden biri kullanılarak yer almalıdır.
- Ara değerlendirmelerde, bir yetersizliğin bir önceki genel değerlendirmeden sonra oluşmadığı, önceki değerlendirme döneminde var olmasına karşın fark edilmemiş olduğu sonucuna varılırsa, bu yetersizlik raporun sonunda, “Akreditasyon Kararında Göz Önüne Alınmayacak Yetersizlikler” başlığı altında ve “yetersizlik” ifadesi kullanılarak verilmelidir.
- Gözlem bildirimini, Kaygı bildiriminden bir kademe daha hafif olduğu düşünölen bir yetersizliği ifade etmek için kullanılmamalıdır. Bir ölçüt, alt ölçüt, ZİDEK çıktıısı ya da bileşenlerinde saptanan bir yetersizlik için (derecesi ne olursa olsun) Gözlem bildirimini yapılmamalıdır.
- ZİDEK raporlarında yönlendirici ve öneri yapıcı ifadelere yer verilmemelidir.

ÖLÇÜT BAZINDA DEğERLENDİRME ÖRNEKLERİ:

Ölçüt 1:

- Öğrencilerin derslerdeki başarı durumunu izleyecek ve onları ders ve kariyer planlaması konularında yönlendirecek danışmanlık hizmeti öğretim üyeleri tarafından verilmelidir. Bu hizmetin tümüyle araştırma görevlileri tarafından verilmesi durumunda Ölçüt 1.4 ile ilgili Zayıflık bildirimini yapılır. Ancak, bu alt ölçütte tanımlanan danışmanlık hizmeti kapsamında yürütölen iyi kurgulanmış bir “ders kayıt onayı” sürecinin, öğretim üyelerinin gözetiminde, araştırma görevlileri tarafından yürütölmesinin somut sakıncaları görölmediği durumda, Ölçüt 1.4 ile ilgili bir yetersizlik olarak değerlendirilmemesi gerekir. Araştırma görevlilerinin danışmanlık hizmetinde alabileceği bu görev, ders kayıt onay süreci ile kısıtlıdır. Ders ve kariyer planlama hizmetlerinin, öğretim üyeleri tarafından verilmesi gerekir.
- Ölçüt 1.4 kapsamında öğretim üyelerinin danışmanlık yaptığı öğrenci sayısında ZİDEK tarafından bir üst limit belirlenmemiştir. Öğretim üyesi başına öğrenci sayısı çok olmasına karşın, program sorumluları danışmanlık hizmetini bir yetersizliğe neden olmayacak biçimde yürütüyor olabilir. Öğretim üyesi başına öğrenci sayısının çok olması nedeniyle danışmanlık hizmetinde yetersizlik oluşmuşsa, bu yetersizlik bulgusu belirtilerek yetersizlik bildirimini yapılmalıdır.
- Öğrenci çalışmalarının öğretim kadrosu tarafından değerlendirilmesinde Ölçüt 1.5 kapsamında adil olmayan sonuçlar oluştuğuna ilişkin somut kanıtlar saptandığında Zayıflık, bu durumların adil olmayan sonuçlar yaratabilme potansiyeli saptandığında da Kaygı bildirimini yapılır.

Ölçüt 2:

- Program Eğitim Amaçlarının tümünün ya da bir kısmının Program Çıktıları niteliğinde tanımlanmış olması durumunda ZİDEK tanımına uymaması gerekçesiyle) Ölçüt 2.2(a) ile ilgili Zayıflık bildirim yapılr. (Örn. *“Etik değerleri yüksek mühendisler olurlar”, “mühendislik problemlerini analiz eder, güncel teknolojiyi kullanarak çözüm üretirler”,* vb. ifadeler çıktı niteliği taşımaktadır.)
  - Ancak, Program Eğitim Amaçları çoğunlukla ZİDEK tanımına uygun olmakla birlikte çıktı bileşeni çağrıştıran ifadeler de içermesi durumunda (örn. *“girişimcilik yönü gelişmiş, kendi işini kuran mühendis olurlar”, “problem çözme yeteneği gelişmiş ar-ge elemanı olurlar”,* vb.) çıktı ifadesine dönüşme potansiyeli nedeniyle kaygı değerlendirmesi yapılır.
  - Bir çıktı bileşeni içermeyen, yalnızca çıktı bileşeninin ölçülebilir bir eyleme dönüştüğü ifadelerin kullanılması durumunda (örn. *“kendi işini kurar”, “yeni iş alanları yaratır”, “yeni ürünler geliştirir”,* vb.) bir yetersizlik bildirim yapılmamalıdır.
  - Tanımlanan Program Eğitim Amaçları ZİDEK tanımına uygun genel ifadeler olmakla birlikte *“.....mühendisler yetiştirmektedir”* ile sonlandırıldığı durumlarda misyon ifadesi çağrıştırdığı gerekçesiyle kaygı bildirim yapılr.
- Program Eğitim Amaçlarının belirlenmesinde iç ve dış paydaş görüşü alınmamış ise Ölçüt 2.2(c) ile ilgili Zayıflık bildirim yapılr. İç ve dış paydaşlar, Program Eğitim Amaçlarının belirlenme sürecine az sayıda bir katılım ile de olsa nitelikli bir katkı sağlamışlarsa herhangi bir yetersizlik bildirim yapılmaz.
- Ölçüt 2.2(d) kapsamında Program Eğitim Amaçlarının iç ve dış paydaşların gereksinimleri doğrultusunda uygun aralıklarla güncellenmesine ilişkin kurum tarafından sunulan bilgiler değerlendirilirken kurum tarafından mutlaka güncellenme yapılmış olması beklenmez.
  - Program Eğitim Amaçlarının uzun yıllar değiştirilmesi gerekemeyebilir. Ancak güncellenmeye gerek duyulmadığı kararının paydaş görüşleri alınarak verildiğinin kurum tarafından gösterilmiş olması gerekir.
  - İlk kez yapılan genel değerlendirmelerde bu alt ölçüt bileşeni ile ilgili bir yorum yapma durumu olmayabilir. Güncelleme için bir takvim/çevrim oluşturulmuş olması yeterli sayılır. (Bu koşul, daha önce Akreditasyon Vermeme kararı nedeniyle akreditasyonunu kaybetmiş ve Program Eğitim Amaçlarında değişiklik olmadan yeniden ilk kez genel değerlendirme için başvurmuş programlar için geçerli olmayabilir.)
- Program Eğitim Amaçlarının güncellenmesinde iç ve dış paydaş görüşü alınmamış ise Ölçüt 2.2(d) ile ilgili Zayıflık bildirim yapılr. İç ve dış paydaşlar, Program Eğitim Amaçlarının güncellenmesi sürecine az sayıda bir katılım ile de olsa nitelikli bir katkı sağlamışlarsa herhangi bir yetersizlik bildirim yapılmaz.

- Program Eğitim Amaçlarına ulaşıldığını belirlemek ve belgelemek için kullanılan bir ölçme ve değerlendirme süreci
  - i. kurulmamış ise Ölçüt 2.3(a) için Zayıflık bildirimini yapılır;
  - ii. kurulmuş ancak işletilmiyorsa Ölçüt 2.3(a) için Zayıflık bildirimini yapılır;
  - iii. kurulmuş ve işletiliyorsa ancak bu süreç yardımıyla Program Eğitim Amaçlarına ulaşıldığının kanıtları sunulmamışsa Ölçüt 2.3(b) için ilk kez yapılan genel değerlendirmelerde Kaygı, diğerlerinde Zayıflık bildirimini yapılır; (Bu koşul, daha önce Akreditasyon Vermeme kararı nedeniyle akreditasyonunu kaybetmiş ve Program Eğitim Amaçlarında değişiklik olmadan yeniden ilk kez genel değerlendirme için başvurmuş programlar için geçerli olmayabilir.)
  - iv. kurulmuş ve işletiliyorsa ancak bu süreç yardımıyla elde edilen veriler Program Eğitim Amaçlarına ulaşıldığını kanıtlamak için kullanılacak niteliğe sahip değilse (yani ulaşıldığını ya da ulaşamadığını gösteremiyorsa) Ölçüt 2.3(b) için ilk kez yapılan genel değerlendirmelerde Kaygı, diğerlerinde Zayıflık bildirimini yapılır.

Ölçüt 3:

- Kurumların Ölçüt 3.3’de 11 madde olarak verilen ZİDEK Çıktılarını bir program için birleştirerek ya da alt bileşenlerine parçalayarak farklı çıktılara dağıtmak suretiyle yeni bir program çıktıları seti tanımlamış olması, Ölçüt 3.1 ile ilgili bir yetersizlik ya da Gözlem olarak değerlendirilmez.
- Bir program için kurum tarafından tanımlanan program çıktıları, ZİDEK Çıktılarından
  - i. çoğunu içerirken birini ya da bir kaçını kısmen içermekteyse Zayıflık,
  - ii. birini ya da bir kaçını tümüyle içermemekteyse Zayıflık,
  - iii. bir çoğunu tümüyle içermemekteyse Eksiklik bildirimini yapılır.
- Program çıktıları arasında yer almadığı saptanan bir ZİDEK Çıktısı ya da çıktıları varsa ve o nedenle Ölçüt 3.1 için yetersizlik bildirimini yapılmışsa, bu çıktı ya da çıktılar için Ölçüt 3.3’de (varsa) sunulan kanıtlar (diğer çıktılar için yapıldığı gibi) değerlendirilir.
  - Bu ZİDEK Çıktısı ya da çıktılarının sağlandığına ilişkin kurum tarafından kanıt sunulmadıysa ya da sunulan kanıtlar yeterli bulunmadıysa bu konuda da gerekli yetersizlik bildirimini yapılır.
  - Örnek: Kurumun tanımladığı çıktılar arasında “çok disiplinli takımlarda çalışma becerisi” yer almıyorsa, Ölçüt 3.1’de bu nedenle Zayıflık bildirimini yapılır, ancak Ölçüt 3.3 kapsamında “çok disiplinli takımlarda çalışma becerisinin” kazandırıldığına ilişkin (varsa) kanıtlara bakılır, bu kanıtlar yeterli görülmediyse ya da kanıt yoksa (ZİDEK Çıktısı (f)’nın diğer bileşenleri kazandırılıyorsa bile) bu konuda yeterli kanıt görülmediği gerekçesiyle Ölçüt 3.3 kapsamında ZİDEK Çıktısı (f) için Zayıflık bildirimini yapılır.
- Ölçüt 3.3’de sıralanan 11 alt ölçütün ilk 5’inde geçen “karmaşık” kavramı ZİDEK Lisans Programları Değerlendirme Ölçütleri (Sürüm 2.3 – 07.12.2021) belgesi Sayfa 1’de “Karmaşık Problem” başlığı altında açık bir şekilde tanımlanmıştır. Değerlendirmelerde, “karmaşık” koşulunun tanımında yer aldığı şekliyle sağlanmasına dikkat edilmelidir.

- Ölçüt 3.4 ile ilgili değerlendirmelerde, ZİDEK Çıktılarına erişimin kanıt verilerini elde etmek için kurulan ölçme-değerlendirme sisteminin çalıştırılmış olması; Ölçüt 3.3 ile ilgili değerlendirmelerde, bu veriler kullanılarak ZİDEK Çıktılarının tüm bileşenlerinin sağlandığının kanıtlanması beklenmektedir.
  - Dolayısıyla, Ölçüt 3.4 kapsamında önemli olan, kurum tarafından tanımlanmış olan ölçme değerlendirme sisteminin mezuniyet aşamasına gelmiş olan tüm öğrencilerin Ölçüt 3.3 kapsamında ZİDEK Çıktılarının her birini sağladığını gösteren kanıtları üretebilmesidir.
- Kurumlar tarafından Ölçüt 3.4 kapsamında kurulan ölçme değerlendirme sisteminde, Ölçüt 3.3 ile ilgili değerlendirmelerde bir dersteki ya da bazı derslerdeki öğrencilerin yarıyıl sonu başarısının ZİDEK Çıktılarının sağlandığına ilişkin kanıt olarak kullanılması ve doğrudan öğrenci çalışmalarına dayalı başka bir yöntemin kullanılmamış olması, Zayıflık boyutunda bir yetersizlik olarak değerlendirilir. Bu süreç ağırlıklı olarak sınav, proje, ödev gibi öğrenci çalışmalarına dayanmalıdır. Sadece anketlere ve ders geçme başarı notlarına dayalı ölçme ve değerlendirme yöntemleri yetersiz sayılacaktır. Bu süreçler ZİDEK Lisans Programları Değerlendirme Ölçütleri (Sürüm 2.4-06.12.2024) belgesi tanımlar bölümünde bilgi, beceri ve farkındalık için verilen tanımlara uygun olmalıdır.
  - Bu tür bir kullanım, ancak ilgili dersteki öğrenci yarıyıl sonu başarı notunun sadece bir ZİDEK Çıktısının ya da alt bileşeninin öğrenciler tarafından kazanılma düzeyinin ölçümüne dayandırıldığı özel dersler için geçerli sayılabilir.
- Kurumlar tarafından Ölçüt 3.4 kapsamında kurulan ölçme değerlendirme sisteminde, Ölçüt 3.3 ile ilgili değerlendirmelerde anketlerin ZİDEK Çıktılarının sağlandığının kanıtı olarak kullanılması ve doğrudan öğrenci çalışmalarına dayalı başka bir yöntemin kullanılmamış olması Zayıflık boyutunda bir yetersizlik olarak değerlendirilir.
- Ölçüt 3.4 kapsamında uygun bir ölçme değerlendirme sürecinin oluşmaması ve bu nedenle Ölçüt 3.4 ile ilgili Zayıflık bildirimini yapılması durumunda bile Ölçüt 3.3 kapsamında, tüm ZİDEK Çıktıları için otomatik olarak Zayıflık bildirimini yapılması yerine Ölçüt 3.3’de sıralanan 11 ZİDEK Çıktısının her biri için incelenen belgelere dayanan ayrı ayrı değerlendirme yapılmalı ve bu değerlendirmelerin sonucunda saptanan yetersizliklere raporda ayrı ayrı yer verilmez.
- Ölçüt 3.4 ile ilgili olarak program çıktılarının ölçümünde kullanılan sistematik bir ölçme-değerlendirme süreci bulunmadığı aşağıdaki durumlar saptandığında Zayıflık bildirimini yapılır.
  - i. Süreç belgelenmemiş ve/veya
  - ii. Planlar geliştirilmiş ancak uygulanmamış ve/veya
  - iii. Sürece öğretim kadrosundan destek ya yok ya da çok az
- Ölçüt 3.3 kapsamında ZİDEK Çıktılarının her biri için (a’dan k’ya kadar) ayrı ayrı değerlendirme yapılırken, ilgili her ZİDEK Çıktısının alt bileşenlerinde yetersizlik saptananlardaki yetersizlik gerekçeleri her alt bileşen için raporda ayrı ayrı belirtilir, ancak ilgili çıktı için tek bir yetersizlik bildirimini yapılır.
- Çok bileşenli ZİDEK Çıktılarının bazılarında bu bileşenler bilgi, beceri ve farkındalık gibi farklı nitelikte kazanımlar şeklinde yer alabilmektedir. Bu bileşenlerden farklı nitelikte

olanlarda yetersizlik saptanırsa, Ölçüt 3.3'de bu tür ZİDEK Çıktıları için "bu ölçütte aranan beceriler kazandırılmamış" gibi tek bir kalıp değerlendirme ifadesi kullanılması yerine sağlanmayan çıktı bileşenlerinin sağlanmama gerekçeleriyle birlikte açıkça belirtilmesi gerekir.

- Kurumun ZİDEK çıktılarına ek olarak tanımladığı çıktılar varsa bu ek çıktılar için kullanılacak ölçme değerlendirme yöntemi Ölçüt 3.2 kapsamında açıklanmış olmalıdır ve bu yöntemle elde edilen kanıt verileri Ölçüt 3.3 kapsamında değerlendirilmelidir.

- Ölçüt 3.3 kapsamında ZİDEK Çıktısı (c)'de istenen tasarım becerisinin Ölçüt 5.5 kapsamında verilen ana tasarım takım projeleri ile kazandırıldığı durumlarda tüm öğrencilere bu becerinin kazandırıldığına dair kanıtlara bakılması gerekecektir. Bu inceleme sonucunda bu becerinin tüm öğrencilere kazandırılmadığı görülüp, Ölçüt 3.3 kapsamında ZİDEK Çıktısı (c)'ye yönelik bir yetersizlik bildirimini yapılması durumunda, ana tasarım projeleri "ana tasarım niteliği taşıyor" ve "gerçekçi kısıtları ve koşulları" içeriyorsa Ölçüt 5.5'te bu bileşene dayalı ayrıca bir yetersizlik bildirimini yapılmaz.

- Bununla beraber, Ölçüt 5.5 kapsamındaki ana tasarım deneyimi "gerçekçi kısıtlar ve koşulları" içermeyebilir ama başka derslerde "gerçekçi kısıt ve koşullar" altında tasarlama becerisi veriliyor olabilir. Böyle bir durumda, Ölçüt 3.3 kapsamında ZİDEK Çıktısı (c) için yetersizlik bildirimini yapılmazken Ölçüt 5.5'de "... gerçekçi kısıtları ve koşulları içerecek bir ana tasarım deneyimi ..." için Zayıflık bildirimini yapılması gerekecektir.

- Ölçüt 3.3 kapsamında ZİDEK Çıktısı (d) "Mühendislik uygulamalarında karşılaşılan karmaşık problemlerin analizi ve çözümü için gerekli olan modern teknik ve araçları seçme ve kullanma becerisi; bilişim teknolojilerini etkin bir şekilde kullanma becerisi" ile ilgili

Modern teknik ve araçları seçme ve kullanma" bileşeninin öğrencilerin büyük çoğunluğuna kazandırıldığı görülmüştür. Ancak, bu bileşenin tüm öğrencilere kazandırıldığına kanıt bulunamamıştır.

şeklinde bir değerlendirme yapılması durumunda Zayıflık bildirimini yapılır.

- Ölçüt 3.3 kapsamında ZİDEK Çıktısı (f) "Disiplin içi ve çok disiplinli takımlarda etkin biçimde çalışabilme becerisi; bireysel çalışma becerisi" ile ilgili değerlendirmede;

Çok disiplinli takımlarda etkin bir biçimde çalışabilme" bileşeninin öğrencilerin büyük çoğunluğuna kazandırıldığı görülmüş; ancak bu bileşenin tüm öğrencilere kazandırıldığına kanıt bulunamamıştır.

ya da

Çok disiplinli takımlarda" çalışma becerisinin kazandırıldığına dair kanıt bulunamamıştır.

şeklinde bir değerlendirme yapılması durumunda Zayıflık bildirimini yapılır.

- Ölçüt 3.3 kapsamında ZİDEK Çıktısı (f) "Disiplin içi ve çok disiplinli takımlarda etkin biçimde çalışabilme becerisi; bireysel çalışma becerisi" ile ilgili değerlendirmede;

Çok disiplinli takımlarda çalışma becerisi kazandırmak için, haftada bir saat ve moderatörler gözetiminde, değişik disiplinlerdeki öğrencilerden oluşan grupların bir

mühendislik problemi hakkında tartışmaları sağlanmakta olduğunun; ancak başka kanıt bulunmadığının saptanması

durumunda program tarafından yapılan uygulamanın öğrencilere çok disiplinli takımlarda etkin biçimde çalışabilme becerisi kazandırdığına dair kanıt olmadığı gerekçesiyle Ölçüt 3.3 kapsamında ZİDEK Çıktısı (f) için Zayıflık bildirimi yapılır.

- Ölçüt 3.3 kapsamında ZİDEK Çıktısı (f) “Disiplin içi ve çok disiplinli takımlarda etkin biçimde çalışabilme becerisi; bireysel çalışma becerisi” ile ilgili değerlendirmede;

çok disiplinli takımlarda çalışma becerisi kazandırmak için, değişik disiplinlerdeki öğrencilerden oluşan grupların ortak bir mühendislik projesinde çalışmasını içeren bir derste projelerin bazılarının öğrencilerin bireysel çalışmalarıyla oluşturdukları çalışma raporlarının bir araya getirilmesi ile sınırlı kaldığı saptanması

durumunda program tarafından yapılan uygulamanın tüm öğrencilere çok disiplinli takımlarda etkin biçimde çalışabilme becerisi kazandırdığına dair kanıt olmadığı gerekçesiyle Ölçüt 3.3 kapsamında ZİDEK Çıktısı (f) için Zayıflık bildirimi yapılır.

- Ölçüt 3.3 kapsamında ZİDEK Çıktısı (f) “Disiplin içi ve çok disiplinli takımlarda etkin biçimde çalışabilme becerisi; bireysel çalışma becerisi” ile ilgili değerlendirmede;

değişik mühendislik bölümlerinde okuyan öğrencilerin ortak olarak aldığı bir derste, farklı disiplin yaklaşım ya da etkileşimlerinin yer almadığı laboratuvar ya da proje grup çalışmaları yapıyor olması

durumunda, grup üyelerinin salt farklı disiplinden gelen öğrencilerden oluşması yapılan grup çalışmasına disiplinlerarası nitelik kazandırmayacağı gerekçesiyle Ölçüt 3.3 kapsamında ZİDEK Çıktısı (f) için Zayıflık bildirimi yapılır.

- Ölçüt 3.3 kapsamında ZİDEK Çıktısı (g)’deki “...açık ve anlaşılır talimat verme ve alma becerisi” bileşeni “açık” ve “anlaşılır” sıfatlarını içermektedir. ZİDEK değerlendiricisinin bu sıfatlardan her ikisinin de kurum tarafından öğrenci kazanımları olarak sunulan kanıtlarda uygun ölçme değerlendirme sonuçları olarak ayrı ayrı sunulmuş olmasına odaklanılması gerekir.
  - Bu sıfatlardan (açık ve anlaşılır) herhangi birinin kurum tarafından öğrenci kazanımları olarak sunulan kanıtlarda yer almaması ya da talimat alma ve verme bileşenlerinin ikisinin de sağlanmaması durumu bu Çıktı ile ilgili Zayıflık bildirimi yapılmasını gerektirir.
  - Ancak “talimat alma” ya da “talimat verme” bileşenlerden birinin tam sağlanması diğerinin sağlanmaması durumunda Kaygı bildirimi yapılır.

Ölçüt 4:

- Ölçüt 4.1 ve/veya 4.2 ile ilgili olarak daha önce verilmiş olan bir Zayıflık bildirimi ile ilgili yetersizliğinin giderilmesi için girişimler yapılmış olması ancak bu girişimlerin henüz sonuç vermemiş olması durumunda, yetersizliğin Zayıflık olarak devam ettirilmesi gerekir.

- Ölçütlerden herhangi birisi ile ilgili bir yetersizliğin (örneğin öğretim kadrosunun sayıca yetersiz olması ve/veya ilgili disiplinin tüm alanlarını kapsamaması nedeniyle Ölçüt 6.1 ile ilgili yapılmış olan bir Zayıflık bildirimini) giderilmesi amacıyla sadece iyileştirme yolunda somut önlemler alınmış olması durumunda gerekli tüm girişimler yapılmış olsa bile, bu girişimlerin hangi nedenle olursa olsun henüz bir sonuç vermemiş olması durumunda Ölçüt 4 dışındaki ilgili ölçütte (örnekte Ölçüt 6.1) daha önceden verilmiş olan Zayıflık bildirimini devam etmesi gerekir.
- Ölçüt 4 ile ilgili değerlendirmelerde Ölçüt 2 ve/veya Ölçüt 3 kapsamındaki ölçme ve değerlendirme sistemi ve sonuçları ile iyileştirmeler arasındaki ilişkilere dayalı bazı örnekler:
  - Değerlendirmede saptanan: *Ölçme ve değerlendirme sisteminden elde edilen sonuçlar kullanılmamış.* Bu durumda Ölçüt 4.1 için Zayıflık değerlendirme yapılır.
  - Değerlendirmede saptanan: *Program eğitim amaçlarına ve program çıktılarına ulaşımın sağlanması ile ilgili bazı iyileştirme çalışmaları yapılıyor ancak bu çalışmalar (bazıları) sistematik olarak toplanmış somut verilere dayanmıyor.* Bu durum Ölçüt 4.2 için Zayıflık ya da Kaygı olarak değerlendirilebilir. Burada “bazıları” sözcüğü kritiktir; çoğunluk anlamında kullanıldıysa Zayıflık, azınlık anlamında kullanıldıysa Kaygı bildirimi yapılır.
  - Değerlendirmede saptanan: *Ölçüt 2 ve 3 dahil olmak üzere sistematik olarak toplanmış somut veriler var ama iyileştirmede kullanılmak ya da kullanılmamak üzere bir değerlendirme yapılmıyor.* Bu durumda Ölçüt 4.2 için Zayıflık bildirimi yapılır.
  - Değerlendirmede saptanan: *Diğer ölçütlerle ilgili sürekli iyileştirme örnekleri var ama Ölçüt 2 ya da Ölçüt 3 ile ilgili hiç yok.* Bu durumda, hem 4.1 hem de 4.2 için Zayıflık bildirimi yapılır.

Ölçüt 5:

- Ölçüt 5.4(a) kapsamında Matematik ve Temel Bilim (MTB) kredi toplamı yetersizliği olması durumlarında Zayıflık bildirimi yapılır. Ancak bu yetersizlik programda çok büyük değişiklikler gerektirecek boyutta ise Eksiklik bildirimi de yapılabilir.
- Ölçüt 5.4(a) kapsamında MTB kredi toplamı hesaplanmasında, ZİDEK Özdeğerlendirme Raporu belgesindeki Tablo 5.1’in altında yer alan

“Yukarıdaki kategoriler için derslerin ZİDEK Ölçütlerini sağlama kontrolü ZİDEK değerlendiricisi tarafından ÖDR’de yer alan ders izlenceleri ve kurum ziyareti sırasında eğitim malzemeleri ve öğrenci çalışmaları incelenerek yapılacaktır.”

ve

“Bir ders birden fazla kategori ile ilgili ise, dersin toplam kredisi bu kategoriler arasında tam sayılar kullanılarak dağıtılabilir.”

açıklamalarına uyulmuş olması gerekmektedir.

- Genel olarak MTB kategorisinde olmayan bir dersin kredisinin bir kısmının MTB kategorisinde sayılabilmesi için, o derste MTB ile ilgili ders konularının daha önce alınmış olması gereken MTB derslerinde kapsamamış olması gerekir.
- Farklı programlarda ortak olan bir ders için farklı kredi dağılımları yapılabilmektedir. Bu durumlarda ders dosyalarında hangi konuların bu kapsamda değerlendirildiğinin ayrıntısıyla ilgili program yöneticilerinden ek bilgi talep edilmesi gerekebilir.
- Ölçüt 5.5: Ana Tasarım Deneyimi ile ilgili olarak

tasarım deneyiminin ZİDEK beklentilerini karşılaması için makul tüm önlemler alınmış ama tasarım raporlarında “tasarım” ya da “ana” olmayan ya da “gerçekçi kısıtları” göz önüne almayan deneyimler saptanması

durumunda, program tarafından tüm öğrencilere “gerçekçi kısıtları” göz önüne alınarak bir “ana tasarım” deneyimi kazandırıldığına dair kanıt sunulmaması nedeniyle Ölçüt 5.5 ile ilgili Zayıflık bildirimi yapılır.

Ölçüt 6:

- Ölçüt 6.1(a)'ya göre öğretim kadrosu sayıca yeterli olmalıdır. Bu sayı her biri yeterli düzeyde olmak üzere, öğretim üyesi-öğrenci ilişkisini, öğrenci danışmanlığını, üniversiteye hizmeti, mesleki gelişimi, sanayi, mesleki kuruluşlar ve işverenlerle ilişkiyi sürdürülebilmeyi sağlamalıdır. Değerlendirmede;

Öğretim üyesi ve görevlisi başına düşen öğrenci sayısının yüksek olduğu, bu sayının yüksekliği nedeniyle, Ölçüt 6.1(a) kapsamında öğretim kadrosundan beklenen tüm işlevlerin yerine getirilmesinin sürdürülebilirliğinde risk bulunduğu saptanması

durumunda Kaygı bildirimi yapılır.

- Ancak, ilgili sayının büyüklüğü Ölçüt 6.1(a) kapsamında öğretim kadrosundan beklenen tüm işlevlerin yerine getirilmesinde ciddi aksamalara yol açtığı somut kanıtları saptanırsa, Zayıflık bildirimi de yapılabilir.

Ölçüt 8:

- Ölçüt 8 kapsamında yeterli kurumsal bütçe desteği olmaması durumunda, bildirim yapılacaktır. Yetersizliğe karar verirken ilgili yetersizlik eğer Program Eğitim Amaçlarının ve/veya Program Çıktılarının sağlanmasını engelleyecek düzeyde ise, kurumun ileri sürebileceği mevzuatla ilgili gerekçeler dikkate alınmaz.

Ölçüt 8.4'e göre Program gereksinimlerini karşılayacak destek personeli ve kurumsal hizmetler sağlanmalıdır. Teknik ve idari kadrolar, program çıktılarını sağlamaya destek verecek sayı ve nitelikte olmalıdır. Değerlendirmede;

Teknik personel sayısının tüm laboratuvar uygulamalarını normal mesai saatlerinde destekleyebilecek düzeyde olmadığı, ancak mevcut teknik personelin büyük özveri ile çalıştığı ve tüm laboratuvar uygulamalarının yapılabildiği saptanması

durumunda Kaygı bildirimi yapılır.